

عنوان:

مصادیق تخلفات پژوهشی

تهیه و تنظیم:

معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه سمنان

و

مدیریت همکاری های علمی و بین المللی دانشگاه سمنان

۸-۱ - سوء رفتارهای پژوهشی

- ۸-۱-۱. برخوردار نبودن از دانش تخصصی و صلاحیت علمی در موضوع مورد پژوهش.
- ۸-۱-۲. عدم مراعات صداقت در ارائه گزارش کارهای علمی خود برای کسب امتیازات علمی و اداری و ترفیع و ارتقاء.
- ۸-۱-۳. جانبداری در فرآیند انجام پژوهش با دخالت دادن پیش فرض‌ها و تمایلات خود، دیگران یا مؤسسه‌ی سفارش دهنده‌ی پژوهش.
- ۸-۱-۴. عدم ارائه نتایج واقعی پژوهش به دلیل ترس و تأثیر فشارها و جهت گیری‌های سوء، پیرامون پژوهشگر.
- ۸-۱-۵. عدم پابندی به عنصر زمان (موعد مقرر) در انتشار نتایج پژوهش (امتناع از انتشار نتایج به دست آمده پژوهش در بازه زمانی معین، به دلیل منافع سودجویانه از روی عمد یا به طور سهوی).
- تبصره ۱۴: فقط به دلایل امنیتی می‌توان انتشار نتایج پژوهش را به زمان دیگر موکول کرد.
- ۸-۱-۶. ابهام و عدم دقت در تدوین گزارش پژوهش یا روشن و شفاف نبودن مرز بین دستاوردهای علمی پژوهشگر و یافته‌های گرفته شده از کار دیگران.
- ۸-۱-۷. بازنویسی گفته‌های دیگران بدون ذکر منبع، بازی با الفاظ در گزارش‌های منتشر شده، زیاده نویسی و کلی گویی.
- ۸-۱-۸. تعصب، حسادت، کینه و خشم، غرض‌ورزی عاطفی، توهین و جسارت، تحقیر و استخفاف دیگران، حرمت شکنی، بزرگنمایی موضوع کار خود، انفعال در نگرها و باورها به دلیل دگر باوری، فریب، آزار و اذیت، بهره‌برداری ناپسند از واژه‌ها و افراد.
- ۸-۱-۹. استفاده و استناد به منابع مشکوک و فاقد اعتبار علمی (مجله، سایت حامی مقاله و نویسنده‌ی مقاله).
- ۸-۱-۱۰. عدم رعایت منافع ملی حقوق فردی و اجتماعی در کلیه مراحل انجام پژوهش.
- ۸-۱-۱۱. استفاده خلاف واقعیت از عناوینی مانند دکتر، مهندس، کارشناس ارشد، استاد، دانشیار، استادیار و پژوهشگر در آثار پژوهشی و آموزشی.

۸-۱-۱۲. هرگونه حذف و تغییر در نشانی و وابستگی^۱ اصلی نویسنده یا نویسندگان آثار علمی و پژوهشی.

۸-۱-۱۳. عدم استفاده از واژه‌های متناسب با کار انجام شده نظیر ترجمه، گردآوری، تألیف، تصنیف و تحقیق.

۸-۲ - عدم تعهد و مسئولیت نسبت به ذینفعان

- تمام افراد یا مؤسسه‌ای که به هر نحو در انجام یک پژوهش علمی نقش داشته باشند جزء ذینفعان آن پژوهش به شمار می‌روند.
- ۸-۲-۱. عدم رعایت منافع ذینفعان در تمام مراحل پژوهش.
 - ۸-۲-۲. انتساب غیرواقعی پژوهش به افراد فاقد هویت واقعی و فرد یا افرادی که هیچ نقشی در پژوهش ندارند و حذف مؤلف حقیقی (فرد یا افرادی که نقش به سزایی در جنبه‌های علمی پژوهش داشته‌اند) از فهرست نویسندگان.
 - تبصره ۱۵: در تمامی کارهای نوشتاری مشارکتی، باید نام کلیه کسانی که در انجام پژوهش، جمع‌آوری داده‌ها و نظیر آن مشارکت علمی داشته‌اند به عنوان مؤلف ذکر شود. در صورت عدم رضایت آنان، یک یا چند مؤلف مجاز به استفاده از داده‌های آن‌ها نمی‌باشند.
 - ۸-۲-۳. عدم رعایت ترتیب درج اسامی بر اساس سهم هر یک از نویسندگان در نگارش پژوهش و مشارکت خلاقانه‌ی آن‌ها.
 - ۸-۲-۴. سوء استفاده از منابع مالی تخصیص داده شده جهت انجام پژوهش.
 - ۸-۲-۵. کتمان نتایج خاصی از تحقیق در ازای دریافت وجوهی از متولیان تحقیق با تهیه گزارش‌های چندگانه که موجب مخدوش شدن نتایج تحقیق و سردرگمی خوانندگان شود.
 - ۸-۲-۶. عدم اظهار اطلاعات مربوط به بودجه، افراد و یا مؤسسات حمایت کننده و مرتبط با پژوهش و یا اظهارات غیرواقعی در این ارتباط.
 - ۸-۲-۷. عدم اعلان دقیق نام مرکزی که پژوهش در آنجا انجام شده و محل کار نویسندگان در گزارش پژوهشی.
 - ۸-۲-۸. تهیه و ارسال مقاله با ذکر نام همکاران و بدون اطلاع قبلی آن‌ها از محتوای مقاله و محل ارسال آن.

¹Affiliation

تبصره ۱۶: تمام فعالیت‌های پژوهشی دانشجویان دوره‌های تحصیلات تکمیلی، باید زیر نظر استاد(ان) راهنمای دانشجو انجام شود. در صورت انجام فعالیت‌های پژوهشی موازی در حین انجام پایان‌نامه کارشناسی ارشد یا رساله دکتری توسط دانشجو، لازم است با اطلاع و اجازه از استاد(ان) راهنمای و مربوطه دانشجو صورت گیرد.

تبصره ۱۷: مسئولیت اصالت و صحت کار پژوهشی دانشجوی کارشناسی ارشد یا دکتری که منجر به دو گونه دستاورد پژوهشی شود، به عهده استاد(ان) راهنمایی است که عضو هیأت علمی دانشگاه سمنان باشد.

لذا ضروری است نام ایشان به‌عنوان نویسنده مسئول در مکاتبات با مجلات یا همایش‌ها یا اداره ثبت اختراع ذکر شود.

۸-۳ - عدم رعایت حقوق آزمودنی‌ها

آزمودنی‌ها به انسان‌ها و یا سایر جاندارانی که یک تحقیق روی آن‌ها صورت می‌گیرد اطلاق می‌شود.

۸-۳-۱. عدم معرفی مناسب پژوهشگر به آزمودنی‌ها و ارائه‌ی اطلاعات نادرست درباره‌ی خود به آن‌ها.

۸-۳-۲. عدم روشنگری آغازین در خصوص پژوهش (نوع پرسش‌های پژوهش، درجه‌ی حساسیت این پرسش‌ها و تأثیرهای احتمالی پژوهش بر آن‌ها) به آزمودنی‌ها.

۸-۳-۳. اجبار آزمودنی‌ها جهت مشارکت در پژوهش.

۸-۳-۴. عدم رعایت حریم خصوصی آزمودنی‌ها.

۸-۳-۵. استفاده و کاربرد اطلاعات مربوط به آزمودنی‌ها در شرایط خارج از هدف‌های پژوهشی و یا برای مقاصد شخصی.

۸-۳-۶. عدم رعایت رازداری و ناشناخته ماندن آزمودنی‌ها در پژوهش (افشای هویت).

۸-۳-۷. افشای عناوین و نتایج فعالیت‌های پژوهشی که جنبه محرمانه دارند.

۸-۳-۸. انتشار اسرار و اطلاعات اشخاص یا نهادها، بدون اطلاع و مجوز صاحبان حق.

۸-۳-۹. عدم رعایت سلامت، ایمنی، ضوابط و استانداردهای لازم جهت حفاظت و آسایش آزمودنی‌های (انسان، حیوان، گیاه، اشیاء، اسناد و مدارک، آثار باستانی و محلی) در حین پژوهش به بهانه پیشرفت علم و منافع جامعه.

۸-۴ - جعل داده‌ها

پژوهشگران موظفند در ارائه یک گزارش تمامی مراحل پژوهش، اصل صداقت را رعایت کنند. ازجمله مواردی که در زمره عدم صداقت زمان ارائه گزارش قرار می‌گیرند، عبارت‌اند از:

۸-۴-۱. ساخت، ثبت و انتشار داده‌ها با نتایج یک پژوهش با محصول علمی به صورتی که تمام یا بخشی از داده‌ها با نتایج ساختگی مذکور اصلاً وجود نداشته یا غیرواقعی باشد. مانند:

الف- ارائه نتایج ساختگی به‌عنوان نتیجه‌های آزمایش با خروجی دستگاه‌های اندازه‌گیری با نرم‌افزار.

ب- جابه‌جا کردن نتایج یک بررسی با نتایج بررسی دیگر.

ج- ساختن داده‌های غیرواقعی و یا دادن گزارش غیرواقعی یا ثبت غیرواقعی از آنچه روی نداده است.

د- ارائه اطلاعات ساختگی که درواقع هیچ اقدامی برای گردآوری آن‌ها نشده است.

ه- داده سازی و استفاده از داده‌های مشابه جوامع تحقیقاتی دیگر.

۸-۵ - تحریف داده‌ها

۸-۵-۱. دست‌کاری یا حذف عمدی کامل یا بخشی از داده‌ها، مراحل، روش‌ها، تجهیزات و مواد مورد استفاده در مطالعه و پژوهش به صورتی که با داده یا یافته‌های واقعی متفاوت باشد. مانند:

الف- ارائه‌ی مراحل آزمایشگاهی با فرایندهای غیرواقعی تحلیل، برای رسیدن به نتیجه‌هایی که در مقاله داده‌شده است.

ب- دست‌کاری نتایج به‌دست‌آمده از شبیه‌سازی با آزمایش‌های تجربی.

ج- حذف بخشی از داده‌ها، نتایج آزمایشگاهی، یا بخشی از تحلیل‌های نظری که ارائه‌ی آن‌ها، نتیجه‌های به‌دست‌آمده را مورد تردید قرار می‌دهد.

- د- استفاده از نرم افزارهای مختلف برای ایجاد تغییرهای غیرواقعی موردنظر در شکل‌ها یا نمودارها.
- ه- دست‌کاری شرایط آزمایشگاه برای رسیدن به نتیجه‌های دلخواه.
- و- خوش‌رنگ و آب جلوه دادن یا بزرگنمایی امور کوچک باهدف پنهان کردن واقعیات بزرگ‌تر.
- ز- دست بردن در داده‌ها، حذف، تعدیل و با اضافه کردن به داده‌ها به‌نحوی که آنچه ارائه می‌شود کاری نو بنماید و یا نظریه‌ای خاص با این کار، درست جلوه کند.
- ح- دست‌کاری کردن عمدی در دستگاه‌ها و روند تحقیق و آزمایش به‌نحوی که نظریه‌ای خاص درست یا غلط جلوه کند.
- ط- بیان ادعا یا پدیده‌ای که واقعی نباشد.

۸-۶- سرقت علمی^۲

- ۸-۶-۱. کپی‌برداری کامل یا بخشی از یافته‌های پژوهشی با محصولات علمی بدون استناد و ارجاع مناسب به صاحب اثر. شامل:
- الف - اقتباس نزدیک افکار و الفاظ نویسنده‌ی دیگر.
- ب- تناظر یک‌به‌یک در بیان اندیشه‌ها و شباهت‌های ساختاری در نوشتار پژوهشگر و ساختار گزارش علمی سایر افراد.
- ج- انتساب ایده‌ها، نظریات، فرآیندها، نتیجه‌ها یا کلمه‌های دیگران به خود، بدون ارجاع مناسب به‌عنوان کار خویش.
- د- استفاده کردن از نظریات یا کارکرد افراد دیگر و ارائه آن به‌عنوان کار خود بدون ذکر نام و یا دادن اعتبار.
- ه- استفاده با تقلید از زبان، فکر و یا نوشته نویسنده دیگر و ارائه آن بنام خویش.
- و- استفاده از کار شخص دیگر به شکل کلمات، فرآورده‌ها و یا نظریات برای نفع شخصی، بدون ارجاع به کار اولیه.
- ز- ترجمه‌ی کل یا بخشی از آثار دیگران بدون کسب اجازه از مبادی ذی‌ربط، و معرفی آن به‌عنوان یک پژوهش اصیل علمی.
- ح- برداشتن اصل یک مقاله و ثبت آن به نام خود در محل دیگر مانند ترجمه یک مقاله ISI و چاپ آن در مجلات علمی داخلی.
- ط- ارائه مقاله چاپ‌شده دیگران در سمینارهای داخل یا خارج کشور.
- ی - استفاده کامل یا بخشی از مقالات، پایان‌نامه و کتب چاپ‌شده دیگران بدون ارجاع به نویسندگان مقاله، پایان‌نامه، کتب یا اثر.
- ک- کپی‌برداری غیرقانونی از نتایج پایان‌نامه دیگران.
- ل- عدم رعایت کلیه موازین اخلاقی مرتبط با منابع و آثار چاپی در هنگام استفاده از منابع و آثار الکترونیکی.
- م- عدم رعایت ارجاع دهی طبق استانداردهای ای پی ای^۳ یا شیکاگو^۴ و سایر نظام‌ها ارجاع دهی مرسوم.
- ن- کپی‌برداری با ترجمه مستقیم اغلب، شامل استفاده یک پاراگراف یا بیشتر، از منبع اصلی به شکل "کلمه به کلمه" یا "جمله به جمله" (بدون پاورقی) می‌باشد.
- س- کپی‌برداری غیرقانونی از نتایج مقالات: استفاده از اصل جمله و آوردن آن در مقاله دیگر، بدون ارجاع به متن اصلی و اجازه کتبی از مالک معنوی آن در صورت استفاده از شکل‌ها، نمودارها، جداول، منحنی، عکس، روش‌های انجام یک فرآیند، پرسشنامه‌ی تدوین‌شده و هر چیز دیگری که مستقیماً توسط مؤلف حاصل نشده باشد.
- ع- کپی نمودن جملات "کلمه به کلمه" یا مونتاژ نمودن پاراگراف‌ها "جمله به جمله" از منابع گوناگون. علیرغم اشاره به منابع / مراجع آن‌ها در انتهای هر جمله یا پاراگراف.
- تبصره ۱۸: بیان مستقیم از منبع دیگر با ذکر مرجع صرفاً داخل گیومه بلامانع است.
- غ- کپی‌برداری از ساختار یا الگوریتم نوشتاری دیگران، به‌عبارت دیگر، دنبال کردن الگوی چهارچوب نوشتاری دیگران به همان فرم.
- توضیح: منظور از ساختار یا الگوریتم نوشتار، روش پژوهش^۵ در فرمت تئوری با روش انجام آزمایش تحقیقاتی است. به‌عبارت دیگر زمانی می‌توان از روش تحقیق تئوری با آزمایشگاهی دیگران استفاده نمود که به‌روشنی بیان شود که روش برگرفته از کدام منبع یا مرجع است.

² Plagiarism

³ APA (American Psychological Association) Style

⁴ Chicago Style

⁵ Methodology

۷-۸-۱. منظور این است که پژوهشگری به جای آنکه خود به انجام پژوهش بپردازد، افرادی را برای این منظور به کار گیرد و خودش در فعالیت پژوهشی چندان تلاش نکند، سپس، بعد از تحویل کار، با دخل و تصرف اندکی در پژوهش صورت گرفته، آن را به نام خود منتشر نماید.

۸-۸- عدم رعایت حقوق مالکیت معنوی و مسئولیت پژوهش انجام شده

۸-۸-۱. چاپ مقاله توسط دانشجو(پس از فارغ التحصیلی) به طوری که استاد(ان) راهنما و یا همکاران فعالیت علمی از مفاد آن مطلع نباشند.
۸-۸-۲. عدم پذیرش مسئولیت محتوای مقاله (صحت مطالب مندرج در مقاله)، توسط نویسندگان آن.
۸-۸-۳. عدم پذیرش مسئولیت گروه پژوهشی و صحت کل پژوهش توسط نویسنده‌ی مسئول.
۸-۸-۴. عدم سپاسگزاری از افراد حقیقی و حقوقی مشارکت کننده در پژوهش، در بخش سپاسگزاری که نویسنده یا نویسندگان بر اساس مستندات، ملزم به ذکر نام آن‌ها بوده‌اند.

۸-۸-۵. انتساب غیرواقعی پژوهش به مؤسسه‌ای که نقشی در اصل پژوهش مربوطه یا در فعالیت حرفه‌ای فرد نویسنده نداشته است.
۸-۸-۶. عدم رعایت ترتیب درج اسامی در مقالات مستخرج از پایان نامه به ترتیب، اسم دانشجو، استاد(ان) راهنما و استاد(ان) مشاور.
۸-۸-۷. عدم پاسخگویی استاد راهنما نسبت به محتوای پایان نامه (درستی / نادرستی) به عنوان شخص مسئول.
۸-۸-۸. اضافه نمودن اسم افراد در مقاله جهت ارتقای اعتبار مقاله بدون اطلاع آن‌ها.
۸-۸-۹. دادن اطلاعات پایان نامه دانشجوی در حال دفاع یا فارغ التحصیل توسط استاد(ان) راهنما یا مشاور، به دیگران و چاپ آن در قالب مقاله حتی در صورت ذکر نام دانشجو یا انتشار آن به صورت پایان نامه افراد دیگر.
۸-۸-۱۰. مصادره یا سوءاستفاده از ایده‌ها یا اطلاعات یک اثر تحت داوری توسط سردبیران و داوران این آثار که برای مجلات، کنفرانس‌ها و ... ارسال شده است.

۸-۸-۱۱. انتشار نتایج طرح‌های پژوهشی، پایان نامه‌ها و رساله‌ها توسط دانشجویان و اعضای هیأت علمی در قالب کتاب، مقاله و بدون هماهنگی و اخذ مجوز از معاونت پژوهشی دانشگاه به عنوان مالک حقوق مادی و معنوی این دست پژوهش‌ها.
۸-۸-۱۲. چاپ مقالات با استفاده از پایان نامه دانشجویی توسط استاد راهنما یا مشاور بدون درج نام دانشجو و یا همکار پایان نامه و رساله.
۸-۸-۱۳. استفاده‌های غیرقانونی از مواد، محتواها، نشان‌های تجاری، رموز تجاری با اموال فکری تحت پوشش قانون کپی رایت.
۸-۸-۱۴. استفاده از نام، عنوان و آرم مؤسسات و سازمان‌ها بر روی کتاب، مقاله و ... بدون کسب مجوز.
۸-۸-۱۵. ترجمه متون علمی و ادبی بدون اخذ مجوز از نویسنده اصلی اثر.

۹-۸- انتشار مجدد

۹-۸-۱. چاپ مجدد یک کتاب، مقاله و اثرات ادبی و علمی با بخش‌هایی از آن‌ها که قبلاً در یک نشریه‌ی چاپی یا الکترونیکی به چاپ رسیده باشد.
۹-۸-۲. چنانچه نویسنده‌ی مقاله‌ای که در یک نشریه در دست بررسی برای انتشار است، تصمیم بگیرد، به هر دلیلی، آن مقاله را برای نشریه‌ی دیگری ارسال نماید، باید ابتدا انصراف خود را از انتشار مقاله، به صورت کتبی به نشریه‌ی اول اعلام نماید. این کار، حداکثر تا پیش از اعلام پذیرش مقاله برای انتشار در نشریه‌ی اول امکان پذیر است.
۹-۸-۳. چنانچه نتایج یک پژوهش به صورت خلاصه در مجموعه مقالات یک کنفرانس علمی به چاپ رسیده باشد، ارسال آن، جهت بررسی و چاپ به صورت کامل در یک نشریه، بلامانع است.

۱۰-۸- همپوشانی انتشارات

۱۰-۸-۱. پژوهشگر، داده‌های مقاله‌ی پیشین خود را با اندکی تغییر در متن، در مقاله‌ای با عنوان جدید به چاپ رساند.
۱۰-۸-۲. چاپ کامل مقاله با شباهت بالا، با مقاله دیگر در یک مجله دیگر.

۸-۱۰-۳. دارنده ایده علمی می‌تواند مقاله‌ای که در یک‌زبان چاپ‌شده را در یک‌زبان دیگر نیز به چاپ برساند مشروط بر آنکه به مقاله اول ارجاع بدهد.

۸-۱۰-۴. تکرار قسمت‌هایی از بخش مواد و روش‌ها در مقالات بعدی همان نویسنده(گان)، در صورت ضرورت، بلامانع است، اما در هر حال ذکر مرجع الزامی است.

۸-۱۱- خرید و فروش آثار پژوهش و فناوری

۸-۱۱-۱. خرید و فروش آثار پژوهش و فناوری (مقالات، پایان‌نامه، دستگاه و ...) به‌نحوی که خریدار، تحقیق را به نام خود به‌عنوان پژوهشگر یا پدیدآورنده و صاحب اثر استفاده کند.

۸-۱۱-۲. ضبط، خرید، فروش و سوءاستفاده از سخنرانی‌های افراد بدون اجازه.

۸-۱۲- جعل هویت

۸-۱۲-۱. ارائه اشتباه هویت خود یا هویت افراد دیگر دریافت علمی/دانشگاهی.

۸-۱۲-۲. انتشار آثاری با اسامی جعلی یا با اسامی افراد دیگر بدون اجازه آن‌ها.

۸-۱۲-۳. جعل امضا و تهیه گواهی پذیرش جعلی جهت اخذ امتیازات مربوطه.

۸-۱۳- تعارض منافع^۶

تعارض منافع عبارت است از مجموعه شرایطی که در آن تعهد اصلی پژوهشگر به حفظ صداقت در پژوهش تحت تأثیر یک منفعت ثانویه مانند سود مالی، اعتبار فردی، اعتبار دانشگاهی، شهرت یا ارتباط شخصی قرار گیرد. پژوهشگران باید در تمام مراحل پژوهش از تعارض منافع بپرهیزند. همچنین پژوهشگر باید هرگونه تعارض منافع احتمالی را که از دید ذی‌نفعان مختلف پوشیده است، به‌طور شفاف به ذی‌نفعان اعلام کند. افزون بر این، پژوهشگران باید منافع تأمین هزینه‌های پژوهش را به‌طور شفاف در آثار پژوهشی و گزارش‌های علمی معرفی کنند. قرارداد پژوهشگر با حامی مالی پژوهش به‌هیچ‌عنوان نباید سبب منع اعلام تعارض منافع باشد.

^۶ Conflict of interest